

מסורת הש"ס

(א) לקמן פ"א סוכה ל"ח, (ב) לעיל כ"ו: (ג) וזכרות: כא: (ד) ע"ש פסיקתא פרשה ו'אחמקן: (ה) ו'אחמקן: מדרש'א ו'בדלקמן: (ו) ע"ז י"ט: (ז) מדרש גדול כי ככל חומש וכן בחקוקים מדיקוס כ"ב: (ח) ח' סוף פסוק ו' ו'אפסי לו בו נדפס על אדו חצי המורה בפסוקים: (ט) ו'אחמקן: (י) נוסף: א"י ו'בדלקמן, ו'ה' ו'ע"ז י"ט: (יא) ו'אחמקן: (יב) ו'אחמקן: (יג) ו'אחמקן: (יד) ו'אחמקן: (טו) ו'אחמקן: (טז) ו'אחמקן: (יז) ו'אחמקן: (יח) ו'אחמקן: (יט) ו'אחמקן: (כ) ו'אחמקן: (כ"א) ו'אחמקן: (כ"ב) ו'אחמקן: (כ"ג) ו'אחמקן: (כ"ד) ו'אחמקן: (כ"ה) ו'אחמקן: (כ"ו) ו'אחמקן: (כ"ז) ו'אחמקן: (כ"ח) ו'אחמקן: (כ"ט) ו'אחמקן: (ל) ו'אחמקן:

הוא יצר הרע ולא אירע שיחטיאני: **אדיך על זוארי דבריך**. צעוד ידך תקיפה על בןך קודם שיגדיל ולא יקבל תוכחתך השיאו אשה: **משיסר**. שני הגיע זמן לכנס ויותר מעשרין ומרתין אל תאחרו. **לשון אחר אדיך על זוארי דבריך** בשעה שעוד ידך תקיפה עליו הוי זכיר ללמוד תוכחות ומרתו ומנו משיסר ועד עשרים ומרתו זכיר משיסר אין זו דעת לקבל תוכחות כל כך ואל תכביד יסורין ותוכחות יותר מעשרים ומרתין יש לחוש ש' שלא יצעטו זה עיקר: על פי דרכו. לך כל ימיו יהא מתנהג בו מנהג לו צנערותו ואזוהי ענכותו רבי יהודה ורבי נחמיה כו': אנון בן דן. תלמיד שהיה צניעה: **אזנו מלמדו משנה**. אין חובת בנו עליו אלא במקרא מכלן ואיך ילמד הוא לעצמו: סורס. ולא נביאים וכתובים: **כזובולן בן דן שגמדו אזי אבי**. ועד היכן נמי דקאמר' הכי קאמר' עד היכן אדם חייב לו ללמוד תורה צדוקותיו אמר רב יהודה: **לכנו ולבן צנו**: דשדי דינסא אריסה. **כצנו ולבן ראו** לעניפת הראש אלא כיסוי צעלמא שס על ראשו שלא ילך בגילוי ראשו: ולא הספיק להתעטף בטרודו: **מאי כולי האי**. שמיירת לאתא בלא עטיפה ההוגנת לך: **לא טעים אומלא**. צר מעט בגחלים היו רגילין לטעום בצקר: **עד דמקרי לינוקא ומוספיה**. מהדר לו מה שקרא אתמול ומלמדו עוד פסוק יותר: **אלא ושלסס**. מדלא כתיב: **ושניתם ששילסס: ליומי**. ימי השבעות: (א) לפיך נקראו כו'. מילתא בפי נפש הוי גמ' (ב). צרות וטעמי סמימתיהן של משניות ולמלאם צמה סופרות זו את זו: **נקראו ראשונים סופרים**. כדכתיב (ד"ה ב) **ומשפחות סופרים יושבי יעדן: וי"ו דגהון**. כל הונך על גהון: **לא וזו משס**. לא איתפרש היכא: **חסר ממנו**. ממנין ס"ת: **יהו מחודדין צפיד**. חזור עליהם ודקוק צעומקס שאס ישאלך אמר לא תלטרך לגמגם אלא שמוכל לומר מיד:

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

ל.

עין משפט נר מצוה

א (מ"י פ"א מהל' ת"מ הל"ז טו"ש ע"ד ק"ד רמה סעיף ו'):
ש"ב ב מ"י פ"א מהל' ת"מ הלכ"ה ב סגמ ע"ש יב טו"ש ע"ד ק"ד סימן רמה סעיף ג':
ש"ב ג ד מ"י פ"א מהל' ת"מ ע"ש טו"ש ע"ד סימן רמו סעיף ד':

משיטול דיו ורבי חנינא אמר משיתיר חגורו ומפרש התם הא לן והא להו וע"כ רבי חנינא א"ע"ג שהיה מאריך ישראל היה מדבר לתלמידים שלפניו מצבל כדאמר' התם הני חברין צבלאי כיון דשרו המנייהו לא מטרחי להו משמע דבני צבל היו רגילין בהסרת חגורה ומינה קשה מהא דאמר צפרק כילד מצרכין (ברכות דף מד.) דקאמר רב חסדא אמר על הארץ ועל פיירותיה ורבי יוחנן עלה לרב חסדא אינהו אכלי ואנן מצרכים ומשני איפון ומאי קושיא דלמא רב חסדא שהיה מצבל מדבר לתלמידים שהיו לפניו מא"י ור' יוחנן לבני צבל כמו צבל דוכתי וי"ל דקיס להו דלא הוו צבאותה שעה תלמידי רב חסדא מתלמידי א"י ומינה נראה לה"ר יתחק דמהיהא דכילד מצרכין ל"ק מידי דשאני ענין אכילה וזכרות דדין הוא לכל אדם שיצרך לפי המנהג של מקום שהוא (ס) שס אפי' לא היה מאותו מקום ולהכי מתמה גמרא אליבא דרב חסדא שהיה מצבל (א) ולמה מצרכין על פיירותיה דלמשמע היינו פירות של א"י: (א) יתר עליו תהלים שמונה ב'. מיהא דע"כ בחומש יש יותר דאפילו אס יהיו פסוקי תהלים מג' תצות צללד אינו כ"כ כמו שיש בחומש. ת"י: **לא צריבא ליימי**. פירש צקונטרס ימי השבת כלומר שני ימים מקרא ולא ימים משנה ושני ימים גמרא ולו נהירא דא"י אחי היה מני למספרך מן ידע כמה יש וי"ל לפרש בכל יום ויום עצמו ישלש על כן מיקן צסדר רב עמרם גאון כמו שאנו נוהגים בכל יום קודם פסוקי דמרה לומר מקרא ומשנה וגמרא ור"ת פ"י שאנו סומכין אהא דאמרין צסנהדרין (דף מד.) צבל צלוה צמקרא צמשה וצמרה דגמרת צבל צלוה צסדר רב עמרם גאון:

הוה אמינא (ל) לשמן גירא בעיניך א"ל רבא לר' נתן בר אמי אדיך על צוארי דבריך משיתסר ועד עשרים ותרתו ואמרי לה מתמני סרי עד עשרים וארבעה כתנאי חנוך לער על פי דרכו ר' יהודה ורבי נחמיה חד אמר משיתסר ועד עשרים ותרתין וחד אמר מתמני סרי ועד עשרים וארבעה: עד היכן חייב אדם ללמד את בנו תורה אמר רב יהודה אמר שמואל בגון זבולון בן דן שלימדו אבי אביו מקרא ומשנה ותלמוד הלכות ואגדות מיתבי למדו מקרא אין מלמדו משנה ואמר רבא מקרא זו תורה כזבולון בן דן ולא כזבולון בן דן כזבולון בן דן שלימדו אבי אביו ולא כזבולון בן דן דאיילו התם *מקרא משנה ותלמוד הלכות ואגדות ואילו הבא מקרא לבד ואבי אביו מי מייחייב והתניא *לומדתם אותם את בניכם ולא בני בניכם ומה אני מקיים *והודעתם לבניך ולבני בניך לומר לך שכל המלמד את בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו למדו לו ולבנו ולבן בנו עד סוף כל הדורות הוא דאמר כי האי תנא דתניא ולומדתם אותם את בניכם אין לי אלא בניכם בני בניכם מגין ת"ל בניכם בניכם *ולא בנותיכם *אמר ריב"ל כל המלמד את בן בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו קבלה מהר סיני שנאמר והודעתם לבניך ולבני בניך וסמך ליה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב רבי חייה בר אבא אשכחיה לריב"ל דשדי דינסא ארישיה וקא ממטי ליה לינוקא לבי *כנישתא א"ל מאי כולי האי א"ל מי זוטר מאי דכתיב והודעתם לבניך וסמך ליה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב מכאן ואיך רבי חייה בר אבא לא טעים אומצא עד דמקרי לינוקא ומוספיה רבה בר רב הונא לא טעים אומצא עד דמייתי לינוקא לבית מדרשא אמר רב ספרא משום ר' יהושע בן חנניא מאי דכתיב *ושנתם לבניך אל תקרי ושנתם אלא ושלשתם *לעולם *ישלש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד מי יודע כמה חי ילא צריבא ליומי לפיך נקראו ראשונים סופרים שהיו סופרים כל האותיות שבתורה שהיו אומרים וא"ו *דגהון חציון של אותיות של ס"ת *דרש דרש חציון של תיבות *והתגלה *של פסוקים *כירסמנה חזיר מיער ע"ן דיער חציון של תהלים *והוא רחום יכפר עון הציו דפסוקים בעי רב יוסף וא"ו דגהון מהאי גיסא או מהאי גיסא א"ל *ינתי ס"ת ואימיניהו מי לא אמר רבה בר בר הנה (א) לא זו משם עד שהביאו ספר תורה ומנאום א"ל אינהו בקיאי בהסירות ויתרות אנן לא בקיאינן בעי רב יוסף והתגלה מהאי גיסא או מהאי גיסא א"ל אבי פסוקי מיהא ליתו לימוני' בפסוקי נמי לא בקיאינן *דכי אתא רב אחא בר אדא אמר במערבא פסקי ליה להאי קרא לתלתא פסוקי *ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן תנו רבנן *המשותף *אלפים ושמונה מאות ושמונים ושמונה פסוקים הוו פסוקי ס"ת יתר עליו תהלים שמונה חסר [א] ממנו דברי הימים שמונה *תנו רבנן ושנתם שיהו דברי תורה מחודדים בכ"ף שאם לא ידענו היכא לך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד (ב) שנאמר

תורה אור השלם

1. חנוך לער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור משלי כב ו
2. ולמדתם אותם את בניכם לומר בהם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשבתך ובקונתך:
3. רק השומר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לגידי ודבני גידי:
4. ויגמלוך לגידי ודבתיך גם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשבתך ובקונתך:
5. כל הדורך על גזון וכל הדורך על ארבע עד כל מרבה רגלים לכל ובקונתך השורץ על הארץ לא תאכלום כי שקץ יקרא אי מכ
6. ואת שעיר התעתה דרש דרש משה והנה שרף וקצף על אלעזר ועל איהוקם בני אהרן הנותרים לאמה:
7. והתגלה ואת התקן לא יגלה ותסגיר הבחן את התקן שבעת ימים שנית:
8. כירסמנה חזיר מיער ויזו שדי יבעש:
9. והוא רחום יכפר עון ולא שחיתו ותרבה להקשיב אפו ויאר על כל תקותו: תהלים עז לח
10. ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בצביר ושמע העם דברי עמך וגם כך יאמינו לעולם ויבד משה את דברי העם אל ה': שמות י"ט ט

דברים י"ט

1. ויגמלוך לגידי ודבתיך גם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשבתך ובקונתך:
2. ואת שעיר התעתה דרש דרש משה והנה שרף וקצף על אלעזר ועל איהוקם בני אהרן הנותרים לאמה:
3. והתגלה ואת התקן לא יגלה ותסגיר הבחן את התקן שבעת ימים שנית:
4. כירסמנה חזיר מיער ויזו שדי יבעש:
5. והוא רחום יכפר עון ולא שחיתו ותרבה להקשיב אפו ויאר על כל תקותו: תהלים עז לח
6. ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בצביר ושמע העם דברי עמך וגם כך יאמינו לעולם ויבד משה את דברי העם אל ה': שמות י"ט ט

תהלים פ"ד

1. והוא רחום יכפר עון ולא שחיתו ותרבה להקשיב אפו ויאר על כל תקותו: תהלים עז לח
2. ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בצביר ושמע העם דברי עמך וגם כך יאמינו לעולם ויבד משה את דברי העם אל ה': שמות י"ט ט

מוסף תוספות

- א. ואמר התם לא פליגי לא לן הא להו. מוס' שבת ט: ו' ולשון לוימי דחקו לפרש כן. מוס' ע"ז י"ט:
- ג. פסוקי המעור ומשנת איהו מקומן וברייתא דרבי ישמעאל. מוס' ע"ז ד' ובו אנו יוצאים די חובותינו. מוס' ה"א ע"ז.

תוס' ר"י הוקן

- גירא. חזן. והשל הוא. ידך על צוארא דבריך. כלומר דקדק אחריו בה בדרך טובה שאם ילך בה בזה הזמן כל ימיו ילך בה דכתיב חנוך לער על פי דרכו. והתגלה בדרך ראייה לו גם כי יזקין לא לפני עור לא תתן מכשול

תוס' ר"י הוקן

- גירא. חזן. והשל הוא. ידך על צוארא דבריך. כלומר דקדק אחריו בה בדרך טובה שאם ילך בה בזה הזמן כל ימיו ילך בה דכתיב חנוך לער על פי דרכו. והתגלה בדרך ראייה לו גם כי יזקין לא לפני עור לא תתן מכשול

יסור ממנה. ואית דמפרש ידך ממש, כלומר דרך תוכחה, והא דאמרין [מו"ק יז, א] ו'יקרא יט. יד' לאוהרה למכה בנו גדול, איירי דוקא במכה והולך.

ומתלעין אינהו הוו צקלי' בחסרות ימרות, ש"מ לענין אומיות אימנר (שבת סז:).